

ПІСЛЯМОВА

Третє видання Екологічного збірника Праць Наукового товариства ім. Шевченка є своєрідним підсумком досягнень вітчизняної біологічної науки екологічного напрямку в карпатському регіоні. Крім статей еколого-ботанічного, еколого-лісівничого, еколого-зоологічного профілю у збірнику опубліковано проблемні статі екологічного спрямування відомих в Україні вчених, представників географічної та геологічної науки. Звичайно, що представлені матеріяли стосуються лише частини важливих екологічних проблем, однак вони мають вагомим наукове значення. Все ж досягнене спонукає до міркувань щодо подальших кроків *громадської наукової роботи* екологічного напрямку нашого товариства.

Перш за все маємо стати патріотами рідного краю та популяризаторами наукових досягнень співвітчизників. Безперечно, що на формування наукових шкіл в Україні і в Галичині неабиякий вплив мав і доробок вчених сусідніх країн. Зокрема це стосується питань еволюції природних систем та їх розвитку. Можна прийняти до уваги думку окремих наших авторів, що досягнення вчених довосенної Польщі спричинилися до активізації дослідницького процесу у нашому краї. Адже відомо, що держава в цей час значною мірою фінансувала розвиток польської освіти і науки. Нажаль уроки періоду не були вельми радісними для української творчої інтелігенції, як і для всього українства в Галичині. Це і відомі “пацифікації”, і пропаганда ополячення, зрештою і утиски стосовно використання української мови у книгодрукуванні, освіті тощо.

Проте слід пам'ятати, що Наукове товариство ім. Шевченка має в царині історичних та природничих наук вагомим здобутки, які беруть свої початки, ще з часів Австро-Угорщини. Отже, варто згадати, що історично-археологічні та палеонтологічні дослідження розвивалися у нас починаючи ще з кінця XIX ст. Це й цінні фонди музею Наукового товариства імені Шевченка, це й наукові праці археографічної комісії, очолюваної М. Грушевським ще з 1885 року. Проте утиски польської влади у 1919, 1923 і пізніших роках значною мірою перешкоджали діяльності українських вчених в Галичині.

Продовжуючи думку про актуальність пізнання особливостей розвитку природних систем, зокрема в історичному аспекті, під впливом господарської діяльності людини, слід відзначити, що і на перспективу очевидною є необхідність розширення наукових екологічних досліджень з залученням палеобіологічних та палеогеографічних матеріалів. На жаль у другій половині XX століття у карпатському регіоні такі наукові розвідки не проводилися. Тому і маємо значну відсталість наших уявлень від сучасних світових та європейських узагальнень. Слід відзначити, що вузьким галузевим спеціалістам, які виконували конкретні оригінальні дослідження у суміжних регіонах, не вдалося отримати у достатній мірі

об'єктивні, усесторонні в палеоекологічному та палеогеографічному розумінні висновки. Так наприклад, палеоботанічні знахідки у відкладах неогену, що на Передкарпатті, аж ніяк не можуть свідчити про стан рослинного покриву у горах, оскільки неогенових відкладів там практично немає.

Справжня наука змушена постійно аналізувати протиріччя наукових результатів. Це особливо стосується міждисциплінарних досліджень, де чи не найбільше суперечок. Тому не можна нам забувати видатних вчених палеозоологів. Трапляється так, що часом ми не цитуємо відомі праці інших авторів, оскільки їх висновки нам не подобаються. У цьому я вбачаю деяку відсутність наукової етики. Наприклад, це стосується праць видатного українського палеогеографа академіка Івана Підоплічка. Зокрема, маю на увазі його книгу „О ледниковом периоде”. У супереч ортодоксальним гляціалістичним поглядам учених геоморфологів він, власне, виходячи з палеоекологічних позицій, обґрунтовував узагальнення про значно менші розміри покривних материкових зледенень четвертинного періоду. Це дуже важливо враховувати при палеоекологічних реконструкціях.

Наші досягнення повинні бути доступними для широкого наукового загалу. Тому, слід ширше публікувати наші роботи англійською мовою на Web-сторінках у мережі Інтернет. На сьогодні нашою комісією вже представлено такі матеріали:

Головна сторінка нашої комісії розміщена за адресою <http://www/geocities.com/ntshekouk>. Вона містить посилання на інформацію про наше Наукове товариство та каталог тематичних наукових WEB-сторінок, із відповідними посиланнями:

Catalogue of thematic WEB pages

1. Human Impact on Vegetation Changes on the Upperdnister Plane during Late Holocene by Nataliya Kalynovych.
2. Lawns of Lviv by Sofiya Marutyak.
3. Parks of Lviv region by Nataliya Imshenetska.
4. State and dynamic tendencies of *Pinus cembra* population in Gorgany (Region of Ukrainian Carpathian Mts.) by Igor Patsura, Platon Tretyak.
5. Structure of a diversity of phytocenotic communities of forest reserve objects of Western Ukraine by Liliya Petrova and Platon Tretyak.
6. Transfer of wood plants pollen by wind in mountains of East Europe and problems of foresting palaeoreconstruction by Eliso Kvavadze and Platon Tretyak.
7. Plant Names of Ukraine Checklist. Avtors: Platon Tretyak, Tatyana Lutsenko, Anatoly Kostenko, Igor Kulchytsky, Liliya Petrova, Igor Danylkiv.
8. Generalized phytocenons of forest associations on hills and on mountain in river basin Dnister in the Ukrainian Carpathians by Igor Patsura and Platon Tretyak.
9. П. Р. Третяк. Лісівнича історія. Навчальний посібник. Львів — 2002.
10. Snow avalanches in the Ukrainian Carpathians. Province Gorgany. Author Platon Tretyak.
11. The Buprestidae (Coleoptera) of Ukraine. Author Taras Yanytsky.

Окремо представлено на головній сторінці нашої комісії у мережі Інтернет і зміст нашого Екологічного збірника, що був виданий у 2001 р.

Наші природодослідники володіють об'ємним фактичним матеріалом, який немає можливості опублікувати в друкованих виданнях. Особливо це стосується флористики, фауністики, геоботаніки, географії та інших напрямів у зв'язку з екологічними проблемами. До певної міри, це є перешкодою для переконливого аргументування наукових висновків. Тому, доцільно на наших сторінках публікувати картографічні матеріали та таблиці флористичних чи зоологічних елементів із відповідним аналізом та узагальненням, як це вже зроблено нашою комісією стосовно рослинності газонів Львова, фітоценонів лісових рослинних угруповань, палеоботанічних досліджень тощо. При наявності таких матеріалів доцільно, наприклад, висновки стосовно виділення певних синтаксонів рослинності, доповнювати посиланням на адрес відповідної сторінки в мережі Інтернет. Адаже згадки на особисті неопубліковані матеріали, на яких будуються наукові узагальнення, як це роблять автори окремих наших статей, бачаться у третьому тисячолітті дещо некоректними.

До актуальних завдань сьогодення варто віднести і необхідність подальшої екологізації галузевих досліджень, зокрема, у напрямку поєднання їх із вивченням впливу комплексу чинників середовища.

До недоліків нашого збірника слід віднести і недостатню представленість зоолого-екологічних праць.

У підсумку слід зазначити і необхідність подальшого спрямування наших досліджень на вирішення актуальних практичних завдань сьогодення, зокрема у царині розбудови національної та Всеєвропейської екологічної мережі, міжнародних зобов'язань України стосовно охорони біорозмаїття та й загалом навколишнього середовища в нашій державі.

Голова Екологічної комісії
Платон ТРЕТЯК